

14 P, 6 M). Najstarejši dosegljivi podatek o celotni produkciji sega v leto 1998, ko je Tilka Jamnik zapisala, da je tega leta izšlo 108 izvirnih slovenskih del, skupaj s prevedenimi pa 288 leposlovnih, tega leta je izšlo 393 vseh mladinskih knjig. Vojko Zadavec ugotavlja, da je leta 2004 izšlo 176 izvirnih slovenskih mladinskih leposlovnih del, leta 2009 pa kar 369 naslovov slovenskega izvirnega leposlovja. Všteti so tudi ponatisi, a teh res ni veliko, pa še tisti, vsaj večinoma, sodijo v kakovostno berivo. Leta 2004 je izšlo 532 mladinskih del (slovenskih in prevedenih, leposlovnih in poučnih), leta 2009 pa že kar 1044, od tega skupaj (slovenskih in prevedenih) kar 827 leposlovnih. Natančneje: kar 683 leposlovnih in informativnih knjig za otroke v predbralnem obdobju, to je do devetega leta starosti (58 za otroke do treh let, 317 za otroke od treh do šestih let in 308 za otroke v prvem triletju OŠ). V petih letih se je produkcija podvojila! Številke pa še kar naraščajo: letos je žirija za večernico obravnavala nezavidljivih 356 slovenskih izvirnih leposlovnih del (v letu 2010 je izšlo kar 830 leposlovnih naslovov).

Kritika mladinske književnosti

Težavno postaja v poplavi slabih knjig najti tiste dobre, vredne branja. Vedno bolj se zavedamo, da je že skorajda nemogoče prebrati celotno letno produkcijo, zato je najbrž res edini način sprotne vrednotenje mladinskih del. Kritika torej. Nikakor ne sodim med tiste, ki bi želeli po komerkoli pljuvati, kritizersko napadati posamezno delo ali celo avtorja. Veliko bolj produktivno se mi zdi hvaliti kakovostne knjige in jim tako morebiti omogočiti, da jih mladi bralci ne spregledajo. Zakaj bi se ukvarjali s slabim, če lahko pokažemo na dobro?

Kristina Picco

KVANTITATIVNA IN KVALITATIVNA ANALIZA IZVIRNO SLOVENSКИH IN PREVEDENIH SLIKANIC IN IGROKNJIG MED LETOMA 2003 IN 2010¹

Da bi bolje ponazorili stanje slikaniškega založništva pri nas v zadnjih nekaj letih, si bomo v naslednjih tabelah in prikazih ogledali primerjalno analizo, ki jemlje v zajem celotno število izdanih izvodov slikanic in igroknjig na Slovenskem med letoma 2003 in 2010.

Za izhodišče nam služijo priporočilni sezname (priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig) Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo, ki od leta 2003 vrednotijo otroško in mladinsko knjižno produkcijo v

¹ Prispevek je del diplomske naloge z naslovom *Tematska, kvalitativna in kvantitativna analiza izvirno slovenskih in prevedenih slikanic na Slovenskem med letoma 2003 in 2009* (Filozofska fakulteta v Ljubljani, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo), dopolnjen s podatki iz založniškega leta 2010.

posameznem založniškem letu. Obravnavano obdobje se zaključí z letom 2010, ki je zadnje vrednoteno založniško leto. Med posebej priporočene knjige se uvrščajo tiste z najvišjo kakovostno stopnjo (v zadnjih letih poimenovane z oznako *zlata hruška*) in za eno stopnjo nižje »opazno dobre izdaje«, ki predstavljajo visok kakovostni razred produkcije leta.

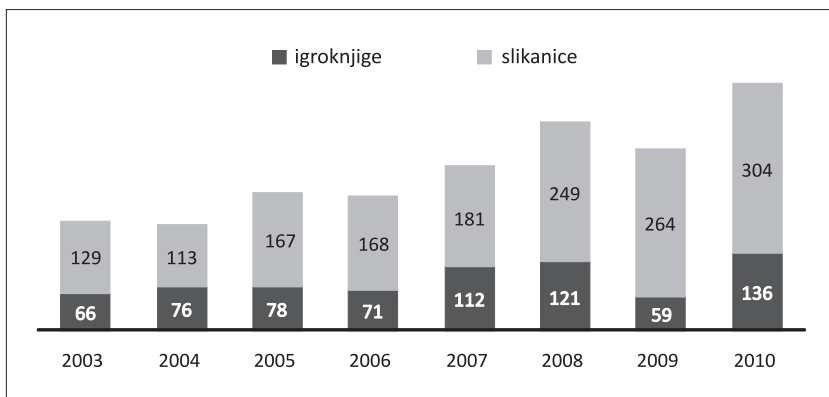


Tabela 1: Število izdanih izvodov igroknjig in slikanic od leta 2003 do leta 2010

Iz Tabele 1 je viden trend naraščanja števila izdanih izvodov igroknjig in slikanic. Delež igroknjig se giblje med 18 % in 40 % in najpogosteje predstavlja tretjino izdanih izvodov igroknjig in slikanic.

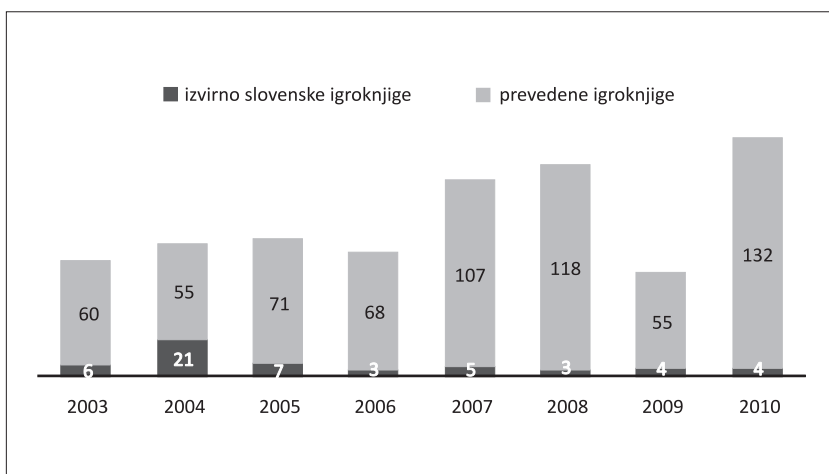


Tabela 2: Število izdanih izvodov izvirno slovenskih in prevedenih igroknjig od leta 2003 do leta 2010

Iz Tabele 2 je razviden delež izdanih izvirno slovenskih igroknjig glede na skupno število izvodov izdanih igroknjig v posameznem založniškem letu. Giblje se med 2,5 % in 27,6 % in v povprečju predstavlja 8 %.

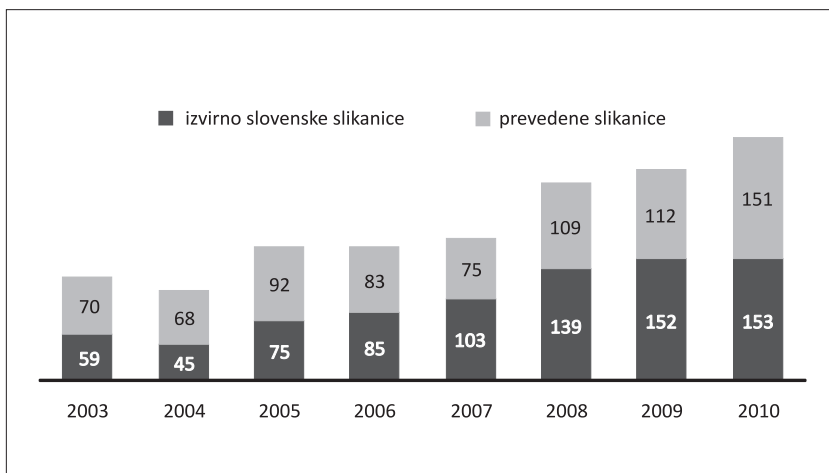


Tabela 3: Število izdanih izvodov izvirno slovenskih in prevedenih slikanic od leta 2003 do leta 2010

Iz Tabele 3 je razviden delež izdanih izvirno slovenskih slikanic glede na skupno število izvodov izdanih slikanic v posameznem založniškem letu. Giblje se med 39,8 % in 57,9 % in najpogosteje predstavlja dobro polovico celote.

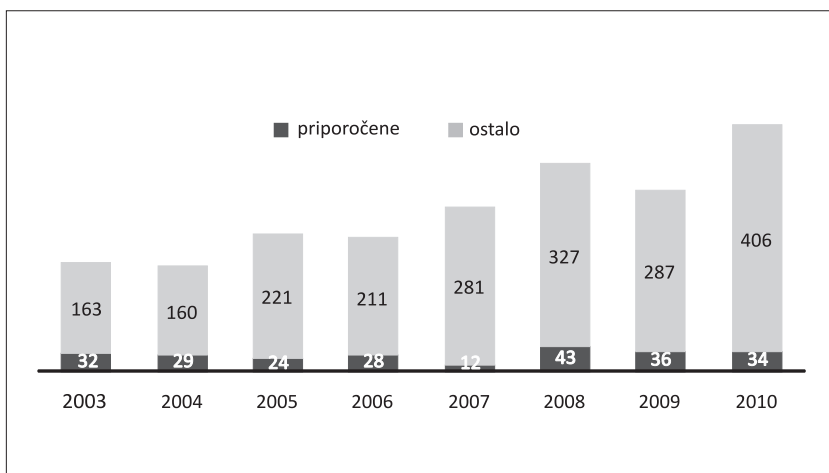


Tabela 4: Število priporočenih izdaj glede na število vseh izdanih igroknjig in slikanic od leta 2003 do leta 2010

Iz Tabele 4 je razviden delež priporočenih igroknjig in slikanic (priporočeni ponatisi izključeni) glede na skupno število izdanih igroknjig in slikanic. Giblje se med 4,1 % in 16,4 %, v povprečju okoli 11 %.

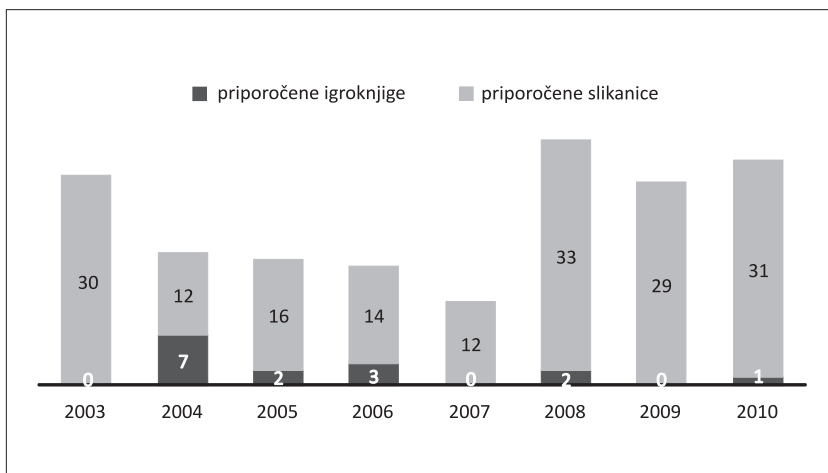


Tabela 5: Število izdanih izvodov priporočenih igroknjig in slikanic od leta 2003 do leta 2010

Zaradi boljše primerljivosti in relevantnosti rezultatov zajema Tabela 5 podatke, kjer so zbirke igroknjig in slikanic upoštevane z eno enoto v posameznem založniškem letu. Priporočeni ponatisi izključeni. Delež priporočenih igroknjig se giblje med 0 % in 36,8 % glede na skupno število priporočenih igroknjig in slikanic.

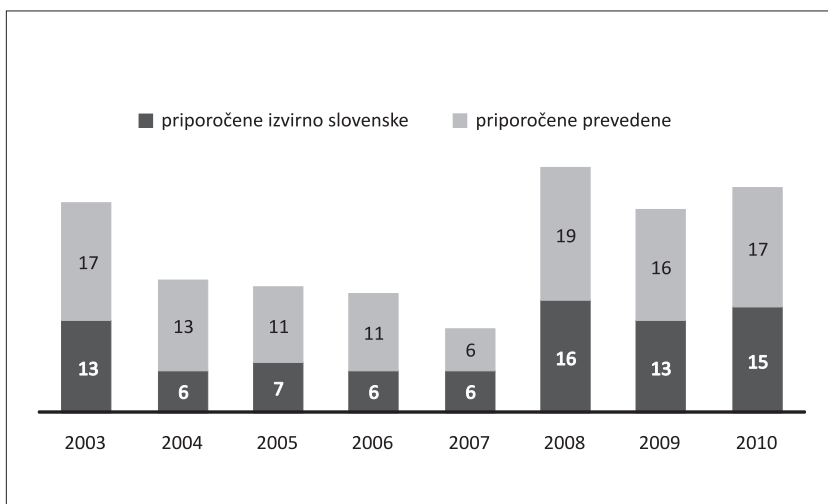
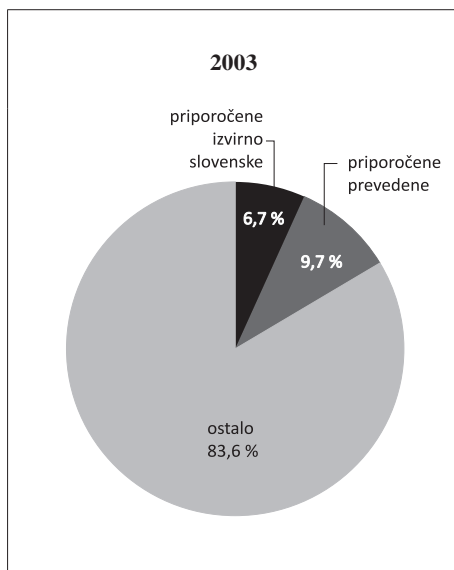
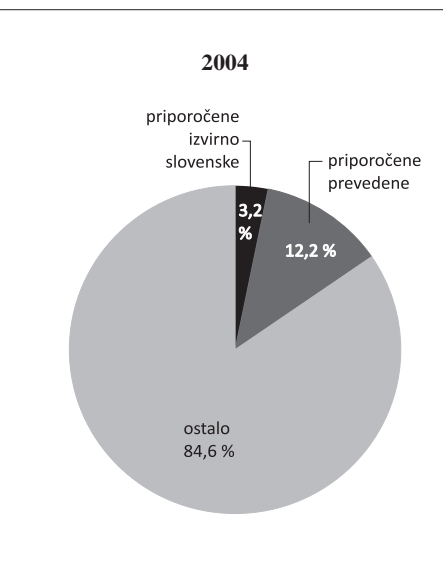


Tabela 6: Število izdanih izvodov priporočenih izvirno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic od leta 2003 do leta 2010

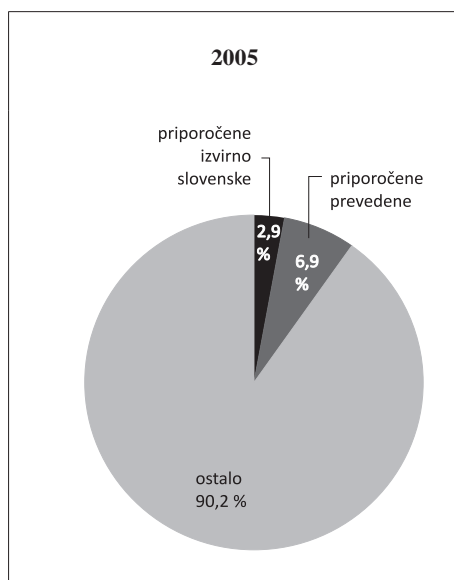
Zaradi boljše primerljivosti in relevantnosti rezultatov zajema Tabela 6 podatke, kjer so zbirke igroknjig in slikanic upoštevane z eno enoto v posameznem založniškem letu. Priporočeni ponatisi izključeni. Delež priporočenih izvirno slovenskih igroknjig in slikanic se giblje med 31,6 % in 50 % in v povprečju predstavlja 42 % glede na skupno število priporočenih igroknjig in slikanic.



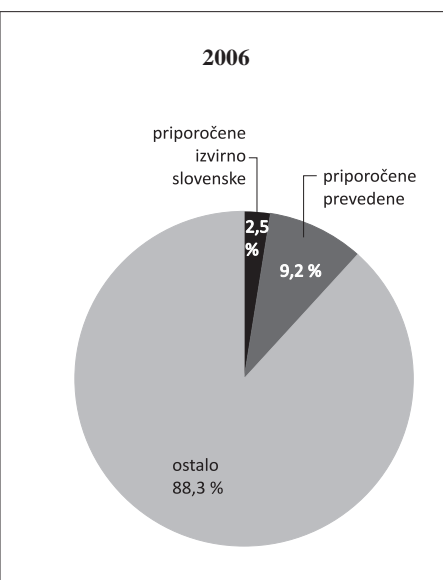
Prikaz 7: *Delež priporočenih izvirno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2003*



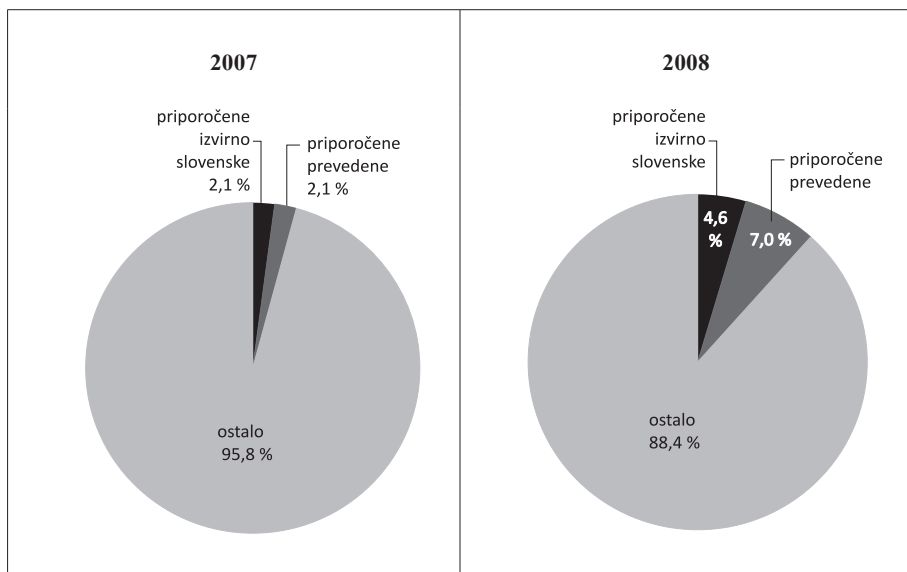
Prikaz 8: *Delež priporočenih izvirno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2004*



Prikaz 9: *Delež priporočenih izvirno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2005*

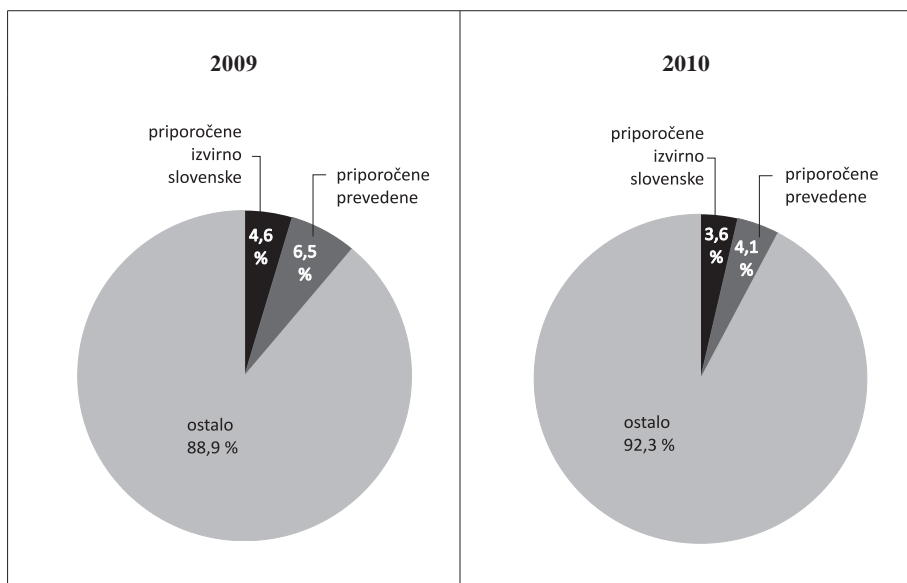


Prikaz 10: *Delež priporočenih izvirno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2006*



Prikaz 11: *Delež priporočenih izvorno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2007*

Prikaz 12: *Delež priporočenih izvorno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2008*



Prikaz 13: *Delež priporočenih izvorno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2009*

Prikaz 14: *Delež priporočenih izvorno slovenskih in priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic v letu 2010*

Deleži priporočenih izvorno slovenskih igroknjig in slikanic od leta 2003 do leta 2010 se gibljejo med 2,1 % in 6,7 % glede na skupno število izdanih igroknjig in slikanic, deleži priporočenih prevedenih igroknjig in slikanic od leta 2003 do leta 2010 pa med 2,1 % in 12,2 % glede na skupno število izdanih igroknjig in slikanic.

Analiza izvorno slovenskih in prevedenih slikanic in igroknjig med letoma 2003 in 2010 izkazuje majhen delež kakovostnih slikanic in igroknjig. Delež priporočenih slikanic in igroknjig se glede na celotno produkcijo slikanic in igroknjig giblje med 4,2 % in 16,4 %. Če si znotraj zajema pobliže ogledamo delež priporočenih izvorno slovenskih slikanic in igroknjig, je stanje še bolj zaskrbljujoče; priporočene izvorno slovenske slikanice in igroknjige v povprečju predstavljajo le 3,8-odstotni delež vseh izdanih slikanic in igroknjig, medtem ko je delež priporočenih prevedenih slikanic in igroknjig nekoliko višji, a še vedno majhen, in sicer (v povprečju) 7,2 %. Iz tega sledi, da predstavljajo vse preostale slikanice in igroknjige (ponatisi vključeni) v povprečju 89 % produkcije.

Tu bi znotraj problematike nekakovostnih slikanic veljalo posebej opozoriti na trend, ki se v zadnjih letih številčno stopnjuje. Na trgu se pojavlja vse več slikanic, ki so z ilustratorskega vidika na visokem nivoju, a se že pri prvem branju izkaže njihova literarna površnost in nedodelanost. Gre torej za pojav, ki združuje likovno kakovost na eni in literarno šibkost na drugi strani in ki je še posebej »nevaren«, saj se celostna podoba takšnega založniškega izdelka izkaže za vprašljivo šele ob branju, kar uspešno zavede vse tiste kupce (bralce), ki izbirajo slikanice glede na njihov prvi estetski učinek. Teh pa ni prav malo. Besedilom gre predvsem očitati neizčiščenost, ponavljanja, prenasičenost, nedodelanost (mnoga tako ostajajo na ravni osnutkov), slab prevod, splošno podhranjenost itd.

Snovalci priročnika poudarjajo, da so ocene prvenstveno namenjene založnikom in »zgolj izdajateljem«. Pregled vsakoletne knjižne produkcije namreč izkazuje porast knjig, ki so kot založniško-obrtniški izdelek povsem nedodelane in zgrešene. Tu naj znotraj slikaniškega založništva omenimo le nekaj nespregledljivih zdrsov: lektorske in korektorske napake, neustrezni prevodi (še posebej pri verzifikaciji), napačna vezava strani, manjkajoče strani, neberljivost, neuskklajenost besedila in ilustracij (besedilo »prehiteva« ilustracije ali obratno), neustrezen tisk (obledele barve, kričeče barve), neustrezno oblikovanje ipd.

Kljub zastrašujoči statistiki pa ni zanemarljivo dejstvo, da vsako leto izide tudi lepo število kakovostnih slikaniških novosti (v letu 2010 34 naslovov, leto prej 36), ki jih priročniki za branje kakovostnih knjig opremijo z anotacijami in posebej priporočajo v branje.